

UTSATTA GRUPPER EXTRA UTSATTA UNDER CORONAKRISEN

EN RAPPORT FRÅN IOGT-NTO

Innehåll

INLEDNING	2
ALKOHOLKONSUMTIONEN I KRISTIDER	3
ALKOHOLKONSUMTIONEN I SVERIGE VÅREN 2020	4
VÅRD, BEHANDLING OCH STÖD UNDER CORONAKRISEN	4-8
I SPÅREN AV COVID-19 – HUR KAN VI MINSKA UTSATTHETEN?	8
IOGT-NTO FÖRESLÅR	9
REFERENSER	10-11
IOGT-NTO	11

INLEDNING

I denna rapport belyser vi problematiken kring socialt utsatta grupper i vårt samhälle, som drabbas extra hårt i sviterna av covid-19. Rapporten inleds med ett stycke om vad forskningen säger om alkoholkonsumtion i kristider. Därefter gör vi en sammanställning av socialtjänstens beskrivningar av situationen i kommunerna, sammanfattar läget i några av landets behandlingshem och verksamheter för bostadslösa och lyfter fram några rapporter från andra civilsamhällesorganisationer som arbetar för en tryggare tillvaro för socialt utsatta grupper.

Hur påverkas personer med ett beroende eller människor som står utan bostad av coronapandemin?

Hur ser det ut i stödverksamheter runt om i landet?

Och vilka insatser är avgörande för en långsiktigt hållbar situation?

Rapporten är inte en heltäckande vetenskaplig studie men visar ändå på, tydliga indikationer på problematik och risk för långsiktigt allvarliga konsekvenser för utsatta grupper om inget görs. Syftet med rapporten är att utgöra underlag för diskussion och framtagning av handlingsplaner i landets regioner, kommuner och inom civilsamhället.

ALKOHOLKONSUMTIONEN I KRISTIDER

Under ekonomiska nedgångar brukar alkoholkonsumtionen minska generellt i befolkningen, samtidigt som intensivkonsumtionen ökar i vissa grupper.

Stress, oro och nedstämdhet ses som riskfaktorer för ett ökat alkoholintag. Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin har tagit fram rapporten Coronapandemin och alkoholvanor – En prognos om kort- och långsiktiga effekter, åt Region Stockholm¹. De uppger att coronakrisen är en riskfaktor för ökad psykisk ohälsa till följd av till exempel ekonomisk oro, social isolering, arbetslöshet eller personliga förluster som till exempel att man mist en anhörig. Dessa påfrestningar kan leda till ökad alkoholkonsumtion hos vissa och även alkoholmissbruk, med försämrad hälsa som följd. En hög alkoholkonsumtion tillsammans med isolering och stress är även riskfaktorer för våld i nära relationer².

Rapporten Social hållbarhet i coronakrisen³, som Länsstyrelsen i Värmland tagit fram lyfter en oro från kvinnojourerna som får in färre anmälningar om våld i nära relationer efter coronapandemins utbrott. Det, menar de, bör ses som en varningssignal om att antalet fall av våld i hemmet gissningsvis inte har gått ner, men att offren inte har möjlighet att kontakta jourerna för stöd, då de ofta är isolerade i hemmet med förövaren. Samtidigt har tjejjourer i Värmland rapporterat att man ser en ökning av antalet fall där barn bevittnat våld mellan vuxna i hemmet⁴. Barn som bevittnar, eller själva utsätts för våld i hemmet, riskerar att få skador även långt senare i livet. Personer som har utsatts för våld löper till exempel större risk för psykisk ohälsa och att bli fast i ett missbruk till följd av traumat⁵.

Andra verksamheter i Värmland har vittnat om personer med ett riskbruk som nu gått in i ett mer aktivt missbruk till följd av coronakrisen. Riskfaktorerna ökar, samtidigt som de samhällsfunktioner som verkar förebyggande och skyddande minskar. De tillfrågade verksamheterna uttrycker stor oro för ökat alkoholrelaterat våld och menar att det finns stora mörkertal⁶.

Sven Andréasson, professor i beroendefrågor vid Karolinska institutet, berättar för Accent magasin att både ensamhet i denna tid av isolering och tristess när man tappar bort sina fritidsaktiviteter, kan trigga ett ökat alkoholintag⁷. Den grupp som är utsatt för extra påfrestning, menar han, är de som redan har en hög alkoholkonsumtion. Samtidigt drabbas de som är i behov av hjälp för att hålla sig nyktra när verksamheter som kamratstöd och Anonyma alkoholister har stängt⁸.

Både förebyggande arbete och rehabilitering behövs för att förhindra utanförskap. Enligt tidigare beräkningar som gjorts av nationalekonomen Ingvar Nilsson, kostar en person i livslångt utanförskap samhället mellan 10 och 15 miljoner kronor, lågt räknat⁹. Därutöver tillkommer det mänskliga lidandet.

1 *Coronapandemin och alkoholvanor – kort- och långsiktiga effekter*, Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, april 2020

2 *Ibid.*

3 *Social hållbarhet i coronakrisen – Rapport av lägesbilder genomförda av Länsstyrelsen Värmland*, Enheten för Social hållbarhet, maj 2020

4 *Ibid.*

5 *Alkoholen och samhället – Alkohol och våld*, 2017

6 *Ibid.*

7 *Beroendeprofessorerna: tristess och ensamhet triggar drickande*, Accent magasin 7 april 2020

8 *Ibid.*

9 *Sociala investeringar kring barn och unga*, Nilsson I, Skandia Idéer för livet, 2012

ALKOHOLKONSUMTIONEN I SVERIGE VÅREN 2020

Enligt en undersökning som Systembolagets dotterbolag, IQ, genomförde i slutet av mars 2020 uppgav 7 procent att de druckit mer alkohol sedan coronapandemins utbrott, medan 12 procent uppgav att man druckit mindre än vanligt¹⁰. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning har tittat på både mängden införskaffad alkohol och intervjuat personer som självrapporterat sin alkoholkonsumtion, under mars och april i år, jämfört med förra året¹¹. Resultatet visar att Systembolaget ökat sin försäljning med 10 procent, medan restaurangbranschen såg en minskad försäljning av alkohol. Även den oregistrerade alkoholen, såsom resandeförsel, har minskat.

Lägger man ihop dessa siffror ser man att det totala införskaffandet av alkohol för mars och april har sjunkit med 7 procent, jämfört med 2019. Däremot har de intervjuade personerna uppgett att man dricker lika mycket alkohol under coronakrisen, som innan¹².

Mycket tyder på att ändrade rutiner har påverkat konsumtionsmönstret i befolkningen. Man dricker alkohol hemma i ökad utsträckning istället för på restauranger och barer. Det innebär en risk för överkonsumtion hos vissa grupper, då de kontrollerande och skyddande faktorer som till exempel ett restaurangbesök innebär, saknas i det egna hemmet.

VÅRD, BEHANDLING OCH STÖD UNDER CORONAKRISEN

Kommunerna

Junis, IOGT-NTO-rörelsens barnförbund, gör årligen undersökningar av kommuners stöd till familjer med missbruk. I år följdes rapporten upp med frågor till 17 kommuner ute i landet, som i vanliga fall brukar anordna läger för barn i familjer med ett missbruk eller psykisk ohälsa. Av de 14 respondenterna svarade hälften att man i år på grund av coronapandemin, får ställa in eller dra ned på sin verksamhet. De kommuner som fortfarande planerar att hålla läger i år har fått ställa om till dagläger utomhus för att minska risk för smittspridning.

Kommunerna vi talat med vittnar om ett minskat engagemang från föräldrar när kommunen fått ställa in familjemöten och ersatt dessa med telefonkontakt. Och barnen uteblir från aktiviteter när kommunen inte kan erbjuda transport. När de fysiska mötena ersätts med digitala, upplever kommuner en oro över att problemen kan komma att öka på lång sikt.

Utöver kommunerna som svarat på enkäten om sommarläger för familjer, har vi varit i kontakt med 19 kommuner av 26 i Region Stockholm och frågat hur de ser att covid-19 har påverkat deras arbete med personer med beroendeproblematik. Flera kommuner rapporterar att det inte skett några större förändringar i antal sökande och att man inte har dragit ned på sin verksamhet. 5 kommuner har sett en minskning i antal som söker sig till socialtjänsten med beroendeproblematik och 4 kommuner uppger att man har varit tvungna att dra ned på sin verksamhet till följd av covid-19.

¹⁰ Tema Alkohol och covid-19, IQ, 2020

¹¹ Effekter av Coronapandemin – alkoholkonsumtion och konsumtion under mars och april 2020, jämför med samma period 2019, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning juni 2020

¹² Ibid.

Det som syns i de flesta av Stockholmskommunerna är att socialtjänsten har varit tvungna att ställa om sin verksamhet för att inte riskera smittspridning bland sina klienter. Man har till exempel gjort om gruppmöten till individuella möten, vilket är mer resurskrävande och innebär att färre får den hjälp de har behov av. De flesta kommuner erbjuder även samtal digitalt eller via telefon, vilket inte får samma effekt som fysiska träffar. Det har fått till följd att många har av sagt sig behandling och det har även inkommit rapporter om att många tagit återfall. Riskbruket och behov av vård förväntas öka i sviterna av coronapandemin.

Ett par kommuner uppger att man sett ett ökat inflöde av efterfrågan på försörjningsstöd och tak över huvudet. I regionen finns ingen gemensam strategi för att hantera hemlöshet, utan den aktuella kommunen bär ansvaret och man hanterar ärendena på olika sätt.

Något som också är gemensamt för de kommuner vi talat med är att antalet orosanmälningar för barn som far illa har minskat. Som skäl uppges att många nu håller sig hemma och att de skyddande faktorer som skola och fritidsverksamheter inte finns i samma utsträckning idag. Kommunanställda befarar att ett ökat antal orosanmälningar kommer att komma in när samhället successivt öppnar upp igen.

Beroendevården

Region Stockholm räknar med fler självmord, fler fall av depression och ökat missbruk efter coronapandemin. Vården rustar nu för att kunna ta emot fler patienter då fler förväntas behöva hjälp framöver¹³. Tjänstemän i regionen som vi talat med vittnar om ett jämnt flöde på beroendecentrum, men ett klart minskat antal sökande i både akut- heldygns- och öppenvården, trots att man inte har dragit ned på vårdinsatserna under coronapandemin. I öppenvården har antalet personer som söker hjälp för beroendeproblematik minskat med 20 procent. Detta på grund av rädsla hos patienterna för att smittas. Även här är det många i patientgruppen som väljer att avbryta sin behandling då man inte har möjlighet att följa samma rutiner som vanligt.

I viss utsträckning har det rapporterats om ett ökat tryck i beroendevården utifrån landet. Anledningen är att tillgången på narkotika minskat i och med de stängda gränserna. Priserna på narkotika har gått upp och mycket narkotika med dålig kvalitet finns i omlopp. Det gör att personer med narkotikamissbruk söker sig till beroendevården för att söka läkemedelsassisterad behandling¹⁴.

På behandlingshem runt om i landet, som vi har talat med, ser situationen lite olika ut. Behandlingshem som har en specialinriktning, till exempel för personer med multisjukdom och beroendeproblematik eller behandlingshem med egen avgiftning, vittnar om att de har fullbelagt. Det beror på att regionerna har ställt om avgiftningsavdelningar till intensivvård för covidpatienter, och missbrukspatienter har därför hänvisats till behandlingshem för avgiftning.

Från behandlingshem med enbart traditionell behandling mot drogberoende vittnas om många tomma platser. En anledning kan vara att socialtjänsten i kommunerna dels har färre antal sökande, dels att man ställt om sin verksamhet och inte skriver remisser i samma utsträckning som vanligt. En annan anledning är att de få avgift-

13 *Psykisk ohälsa väntas öka kraftigt i Stockholm under coronapandemin*, DN Stockholm 28 april 2020

14 *Fler söker hjälp för missbruk under isolering*, Sveriges radio 16 april 2020; *Coronaviruset stör den internationella droghandeln*, Accent magasin 11 maj 2020

ningsplatser som finns inte räcker till och därmed kan inte det första steget in i vårdkedjan inledas.

En generell minskning syns i antal som tar sig till stödboenden och behandlingshem, dels på grund av rädsla för smitta, men även för att man har dragit in på hjälp med transporter, vilket försvårar för vissa klienter att ta sig till boendet. I en del kommuner finns idéburet offentligt partnerskap mellan behandlingshem och kommun, vilket underlättar för placeringar lokalt. Några akutboenden som vi talat med och som erbjuder enkelrum vittnar om att de har fullbelagt tack vare det.

Ideella organisationer

Både kommuner, behandlingshem och organisationer larmar om ett ökat tryck hos ideella aktörer. Flera organisationer vi har varit i kontakt med rapporterar ett ökat antal efterfrågningar på matkassar, tak över huvudet och andra former av bistånd. Samtidigt förväntas stödet till de idéburna organisationerna att minska i coronakrisens sviter. Forum, Giva och Famna har tillsammans tagit fram rapporten *Så drabbas civilsamhället av coronakrisen*¹⁵. De rapporterar att de ekonomiska konsekvenserna av krisen kan bli förödande för idéburna organisationer med social verksamhet. De som driver second-hand-försäljning förväntas drabbas hårt av minskad försäljning och gåvor från företag och privatpersoner förväntas minska med upp till en miljard kronor 2020¹⁶. Det i sig kommer att innebära att stödinsatser för hemlösa, missbrukare och andra utsatta grupper kommer att behöva skäras ned på framöver¹⁷.

Idag ställer många verksamheter om och anpassar sig efter de behov som finns och för att minska smittspridning. Civilsamhällets stöd behövs mer än någonsin, men flera verksamheter riskerar att gå omkull. IOGT-NTO har till exempel fått ställa in flertalet gruppmöten och kamratstöd som stöttar personer med ett alkohol- och narkotikaberoende, vilket riskerar att flera som tagit sig ur sitt beroende tar återfall.

Gränsen mellan arbete och fritid suddas ut när många arbetar hemifrån. Alkohollinjen tar emot fler telefonsamtal från oroliga anhöriga som berättar att närstående dricker alkohol både till lunch och till middag, då skyddsfaktorn från det sociala nätverk som ett arbete innebär inte längre finns¹⁸. Från Alkohollinjen förväntar man sig därför en fördröjd reaktion i form av fler som söker stöd för riskbruk av alkohol i sviterna av corona. När människor återvänder till normala rutiner, till arbetsplats och fritidsaktiviteter, och märker att de inte orkar lika mycket, då blir de uppmärksamma på att de har ett problem¹⁹.

En annan utsatt grupp som blir extra påverkad av coronakrisen är hemlösa. Enligt Socialstyrelsen befann sig omkring 6000 personer i akut hemlöshet 2017²⁰. Siffran inkluderar inte EU-medborgare och papperslösa och ses därför som lågt räknat²¹. Amnesty International, FN och Stadsmissionen rapporterar om riskerna för människor som inte har ett hem att isolera sig i. Svårigheter att sköta sin hygien och

15 *Så drabbas civilsamhället av coronakrisen*, Forum – idéburna organisationer med social inriktning, Giva Sverige – branschorganisationen för tryggt givande, Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd, april 2020

16 Ibid.

17 *Hemlösa Daniel*, 54, "Vi ses som vandrare smitthärdar" SVT Nyheter 25 maj 2020

18 *Fler anhöriga ringer alkohollinjen*, SVT Nyheter 18 april 2020

19 Ibid.

20 *Hemlöshet 2017 – omfattning och karaktär*, Socialstyrelsens rapport 2017

21 Ibid.

att hålla avstånd när man sover på härbärge ökar risken för smittspridning²².

För de som lever i hemlöshet idag är läget akut. Man kan inte följa Folkhälsomyndighetens råd att gå hem och isolera sig och att sköta sin hygien eftersom man inte har ett hem att vara i²³. Stockholm stad har utökat sitt stöd för de som står utan bostad. Man tillåter personer stanna på boendet även dagtid och har platser att hänvisa till där hemlösa kan sköta sin hygien²⁴. Som säkerhetsåtgärd för att minska smittspridning förlänger Stockholms stad nu vistelsebesluten för härbärgen till 14 dagar, från tidigare 7 dagar²⁵.

Medierapporteringen kring den svåra situationen för hemlösa är tät. Stockholms Stadsmission berättar för TV4 om hur svårt det är för någon som är hemlös att hålla social distans när man är beroende av verksamheter som härbärgen och dagcenter för att få mat²⁶. Ofta sover upp till fyra personer i samma rum på härbärgen. Man rör sig ständigt ute i offentliga rum och många har tidigare sovit i till exempel tunnelbanan²⁷. Stockholms Stadsmission märker även av en oro hos de hemlösa, som inte vet vart de ska ta vägen om de blir sjuka²⁸. De som lever i hemlöshet utgör dessutom en riskgrupp, då de i vissa fall har sjukdomar som inte är kända och den fysiska hälsan påverkats negativt efter att de levt i hemlöshet en tid. Även immunförsvaret försämraras till följd av en beroendeproblematik²⁹. Och livslängden för denna grupp är betydligt kortare än medellivslängden³⁰.

För de som försörjer sig genom att sälja tidningar på gatan är läget nu akut, rapporterar Dagens nyheter. Färre personer rör sig utomhus och de flesta vågar inte komma nära för att köpa en tidning³¹. När tunnelbanetågen står tomma eller enbart har ett fåtal passagerare, som oftast är vårdpersonal på väg till sitt arbetspass, blir det svårt att tigga ihop pengar till mat och härbärge³². Dessutom är många rädda för smittspridning och vågar inte skänka pengar³³. Många lider idag i det tysta, såväl barnfamiljer som pensionärer³⁴.

En del verksamheter håller extra öppet för de som behöver olika former av stöd. Bland annat "Lunch i gemenskap" håller igång verksamheten och har utökat den även till helgerna, då flera andra verksamheter har stängt³⁵. Verksamheten är ett samarbete mellan flera organisationer och delar idag ut lunchlådor till behövande, men i vanliga fall äter man lunch tillsammans på plats. Anette Kyhlström, diakon från Hela människan, är en av de som ser till att mat serveras. Hon upplever en svårighet i att det inte längre går att släppa in personer i verksamhetslokalen ens för att

22 *Vare sig mänskliga rättigheter eller Covid-19 gör skillnad på folk och folk*, Amnesty International 25 mars 2020; *Housing, the front line defence against the COVID-19 outbreak*, FN 18 mars 2020; *Hemlös 2019: Sociala bostäder kan lösa hemlösheten*, Stockholm stadsmissions rapport 2019

23 *Corona slår hårt mot hemlösa: Våldigt oroliga*, Aftonbladet 21 mars 2020

24 *Stockholms härbärgen håller extra öppet för stadens hemlösa*, Mitt i Stockholm 19 mars 2020

25 Ibid.

26 *Corona slår hårt mot hemlösa: "De sover fyra i samma rum"*, TV4 7 april 2020

27 Ibid.

28 *Titti lämnade våldsamt relation – blev hemlös*, Expressen 12 april 2020

29 *Corona slår hårt mot hemlösa: Våldigt oroliga*, Aftonbladet 21 mars 2020

30 *Titti lämnade våldsamt relation – blev hemlös*, Expressen 12 april 2020

31 *Akut situation för hemlösa: "Människor vågar inte gå nära"*, Dagens nyheter 22 mars 2020

32 *Hemlösa Daniel, 54, "Vi ses som vandrande smitthärdar"* SVT Nyheter 25 maj 2020

33 Ibid.

34 *Stockholms stadsmission: Så drabbar coronakrisen hemlösa och fattiga*, Allas 24 mars 2020

35 *Ideell samverkan håller öppet för hemlösa – trots corona*, Accent magasin 24 mars 2020

använda toaletten eller tvätta sig. Det är ett stort problem att de som verksamheten vänder sig till inte har pengar att betala för att använda offentliga toaletter, menar hon³⁶.

I SPÅREN AV COVID-19 – HUR KAN VI MINSKA UTSATTHETEN?

Det är svårt att i dagens läge förutse vilka konsekvenser covid-19 kommer att föra med sig för framtiden. Men vi kan se att vissa grupper kommer att påverkas negativt en tid framöver. Det handlar om psykisk ohälsa, arbetslöshet, långvarig isolering, sorg över en närstående som gått bort, att man själv varit sjuk eller känner ekonomisk oro. Det i sig kan trigga ökat risk- och missbruk, våld i nära relationer eller hemlöshet. Utanförskapet i samhället kan därmed komma att öka i sviterna av covid-19, även på längre sikt.

Människor som redan har en hög alkoholkonsumtion och kanske dricker ännu mer under coronakrisen kan hamna i ett missbruk som inte upptäcks förrän senare och de som sedan tidigare tagit sig ur ett missbruk riskerar att ta återfall när stödjande insatser minskar och rutiner förändras.

Barn som lever i en familj med missbruk eller psykisk ohälsa, eller som utsatts för våld i hemmet under uppväxten, riskerar att själva utveckla beroende eller psykisk sjukdom senare i livet. Det preventiva arbetet med tidiga insatser blir avgörande för en långsiktigt hållbar situation för dessa barn och för att minimera risken för utanförskap. Den ideella sektorn utgör en viktig del i livet för familjer med missbruksproblematik. För många barn är aktiviteter i föreningslivet det enda sammanhang där de kan känna sig fria och utvecklas till trygga personer. När orosanmälningar till kommunerna om barn som far illa går ned, men samtalen till tjejjourer och andra stödverksamheter för unga ökar, blir vikten av samverkan mellan kommun och civilsamhället tydlig. Därför är det viktigt att inte trappa ned på stödinsatser till följd av corona. Vård och stöd måste finnas tillgängligt för de som behöver, samtidigt som det långsiktiga förebyggande arbetet och samverkan mellan organisationer blir av än större vikt.

Kommuner och regioner bär ansvaret för att personer i utsatthet får den hjälp de behöver. När resurser omfördelas i vården och vissa stödverksamheter stänger på grund av pandemin finns det en stor risk att människor står helt utan stöd och hamnar i utanförskap. Samordnade insatser med tydliga rutiner mellan kommun och region blir här avgörande.

Ideella föreningar utgör en viktig kraft i vårt samhälle och kompletterar det offentliga. Även många vuxna med missbruk förlitar sig på föreningar med kamratstöd, AA-möten och det sociala sammanhang ett medlemskap i en förening innebär. Dessa verksamheter har också fått ställa om och ställa in fysiska möten, samtidigt som man drabbats ekonomiskt av minskade gåvor och försäljning.

I och med att man behövt ställa om både offentliga och idéburna verksamheter i hela landet, om än av förklarliga skäl, drabbas vissa grupper särskilt hårt. De som hamnar mellan stolarna lider i det tysta. Det finns få verksamheter som inte berörs av krisen. Läget är ansträngt, både psykiskt och resursmässigt. Men det vi inte gör nu kommer att innebära att vi får betala för konsekvenserna längre fram och att fler kommer att drabbas hårdare.

36 Ibid.

IOGT-NTO FÖRESLÅR

Regioner

- Att Länsstyrelserna gör genomlysningar av hur covid-19 påverkat de verksamheter som arbetar med utsatta grupper, i syfte att ta fram handlingsplaner för att minimera de negativa konsekvenserna av pandemin på utsatta grupper.
- Att regioner säkrar resurser till missbruksvård och psykiatri, till följd av de ökade behov som väntas uppstå i pandemins spår.
- Att ANDTS-samordningen på länsplanet stärks och att Länsstyrelserna och regionala nätverk används för att gemensamt stärka förebyggande och vårdande insatser.

Kommuner

- Att kommuner prioriterar uppsökande och förebyggande arbete. Samordnade insatser från socialtjänst, polis, skola, fritidsverksamheter och civilsamhället stärker arbetet med att förhindra en tidig debut av alkohol, tobak, narkotika, doping och spel om pengar hos unga och därmed även framtida missbruk, brott, psykisk ohälsa och utsatthet.
- Att särskild vikt läggs på samordning mellan verksamheter som kommer i kontakt med barn som far illa – BUP, skola, förskola, barnhälsovård, elevhälsan och primärvården.
- Att ANDTS-insatser stärks med en kraftig ökning av budget, då antal personer med behov av stöd förväntas öka till följd av covid-19.
- Att barns rätt att skyddas från skadliga effekter av alkohol och narkotika tas i beaktande och är grunden i alla kommunala beslut kring förebyggande arbete. Barn som växer upp i familjer med missbruk eller psykisk ohälsa riskerar i högre grad att själva utveckla ett beroende eller psykisk sjukdom. Därför bör särskilda stödinsatser riktas till dessa familjer och medvetenheten ökas i den kommunala organisationen.
- Att kommuner använder sig av redskap såsom sociala investeringsfonder, för att främja förebyggande arbete med långsiktig lönsamhet.
- Att kommuner ser över möjlighet att sluta IOP (idéburet offentligt partnerskap) med lokala behandlingshem, i syfte att använda outnyttjade platser för behövande grupper (hemlösa, våldsutsatta, evakuerade personer från riskgrupper som inte kan bo kvar hemma).

Civilsamhället

- Att civilsamhället får ett utökat verksamhetsstöd då de utgör en viktig kraft i både förebyggande och vårdande insatser, för att inte riskera att dessa verksamheter går omkull eller behöver skära ned på insatser.
- Att civilsamhället involveras i det kommunala och regionala arbetet med krisberedskap och riskanalyser, både vad gäller att minska smittspridning, men även bidra med kunskap på ANDTS-området.
- Att kommuner och regioner tar initiativ till att hitta samverkansformer med ideella aktörer kring social verksamhet och ta stöd i de nätverk som finns idag för att stödja personer i missbruk, hemlöshet eller psykisk ohälsa.

REFERENSER

Coronapandemin och alkoholvanor – kort- och långsiktiga effekter

Region Stockholm, Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, april 2020

<https://bit.ly/2XLXVNr>

Social hållbarhet i coronakrisen – Rapport av lägesbilder genomförda av Länsstyrelsen Värmland

Enheten för Social hållbarhet, maj 2020

<https://bit.ly/30szaHw>

Alkoholen och samhället - alkohol och våld

Svenska Läkaresällskapet, Centrum för beroendeforskning (CERA), IOGT-NTO, Stiftelsen ansvar för framtiden, 2017

<https://bit.ly/3f41fsO>

Sociala investeringar kring barn och unga

Nilsson Ingvar

Skandia Idéer för livet, 2012

<https://bit.ly/3cLyO1c>

Tema Alkohol och covid-19

IQ, april 2020

<https://bit.ly/2zimKHi>

Effekter av Coronapandemin – alkoholanvändning och konsumtion under mars och april 2020, jämfört med samma period 2019

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, juni 2020

<https://bit.ly/2ze9tPU>

Så drabbas civilsamhället av coronakrisen

Forum – idéburna organisationer med social inriktning, Giva Sverige – branschorganisationen för tryggt givande, Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd, april 2020

<https://bit.ly/2Y9HPvU>

Hemlöshet 2017 – omfattning och karaktär

Socialstyrelsens rapport 2017

<https://bit.ly/2AMc7wK>

Vare sig mänskliga rättigheter eller Covid-19 gör skillnad på folk och folk

Amnesty International 25 mars 2020

<https://bit.ly/37gck7I>

Housing, the front line defence against the COVID-19 outbreak

FN 18 mars 2020

<https://bit.ly/2Unb1ON>

Hemlös 2019: Sociala bostäder kan lösa hemlösheten

Stockholm stadsmissions rapport 2019

<https://bit.ly/2XLXJxH>

MEDIA

Beroendeprofessorn: tristess och ensamhet triggas drickande

Accent magasin 7 april 2020

<https://bit.ly/3dLAbhM>

Fler anhöriga ringer alkohollinjen

SVT Nyheter 18 april 2020

<https://bit.ly/2YceWz7>

Psykisk ohälsa väntas öka kraftigt i Stockholm under coronapandemin

Dagens nyheter Stockholm 28 april 2020

<https://bit.ly/3cNEfge>

Fler söker hjälp för missbruk under isolering

Sveriges radio 16 april 2020

<https://t.sr.se/3h03bo2>

Hemlösa Daniel, 54, ”Vi ses som vandrande smitthärdar”

SVT Nyheter 25 maj 2020

<https://bit.ly/3cQi8Gc>

Corona slår hårt mot hemlösa: Våldigt oroliga

Aftonbladet 21 mars 2020

<https://bit.ly/3hdy9cH>

Stockholms härbärgen håller extra öppet för stadens hemlösa

Mitt i Stockholm 19 mars 2020

<https://bit.ly/2Ai28PV>

Corona slår hårt mot hemlösa: "De sover fyra i samma rum"

TV4 7 april 2020

<https://bit.ly/3eVbkZc>

Titti lämnade våldsamt relation – blev hemlös

Expressen 12 april 2020

<https://bit.ly/3dlcHu8>

Akut situation för hemlösa: "Människor vågar inte gå nära"

Dagens nyheter 22 mars 2020

<https://bit.ly/2XK4HmP>

Stockholms stadsmission: Så drabbar coronakrisen hemlösa och fattiga

Allas 24 mars 2020

<https://bit.ly/3cLt7Ao>

Coronaviruset stör den internationella droghandeln

Accent magasin 11 maj 2020

<https://bit.ly/2YcFeS3>

Ideell samverkan håller öppet för hemlösa – trots corona

Accent magasin 24 mars 2020

<https://bit.ly/3eZBKZR>

Läs mer om vår alkoholpolitik på:

www.iogt.se

